

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**Értekezés a társadalombiztosítási és családtámogatási ellátások jogalap nélküli
kifizetésének visszakövetelési szabályozásáról**

Szerző: Szabóné dr. Kaposi Dóra

Salgótarján, 2016. május 31.

I. Bevezetés

Jelen dolgozat témája annak rövid bemutatása, hogy valamely társadalombiztosítási és családtámogatási pénzbeli ellátás jogosulatlan felvétele esetén, milyen eljárási szabályok alapján történik annak visszakövetelése. Jogalap nélküli társadalombiztosítási ellátásról abban az esetben lehet szó, ha az ellátást olyan személy veszi fel, aki arra nem jogosult, vagy nem arra az összegre jogosult. Fontos tisztázni, a társadalombiztosítási ellátások kifizetésének jogszerűségi elvárását, hiszen a „közös alapok” úgymint a Nyugdíjbiztosítási Alap, Egészségbiztosítási Alap, továbbá a központi költségvetés védelme fontos társadalmi érdek, így mindannyiunk közös érdeke. Ebből a tényből fakad, hogy a jogalkotók lefektették az alapokból történő jogalap nélküli kifizetés szabályait, mely szerint - bárkinek a hibájából, tévedésből, vagy szándékos magatartással -, minden esetben vissza kell követelni vagy meg kell téríteni jogosulatlanul felvett összeget.

Megállapítható, hogy a vonatkozó jogszabályok - többnyire - két felelősségi területet érintenek a visszakövetelés témájában:

- felelősség a jogalap nélküli ellátásért,
- megtérítési felelősség a baleseti ellátásért, vagy társadalombiztosítási ellátásért.

A két terület közötti lényeges különbség, míg az első esetben, valamilyen oknál fogva jogszerűtlenül történt a pénzbeli ellátás kifizetése és felvétele, nem a jogszabályi feltételeknek megfelelően. A második esetben a kifizetés jogszerűen történt és azt visszakövetelni nem kell, de valaki, vagy valamely személy felelőssé tehető azért, hogy a társadalombiztosítási ellátásra sor kerülhetett (pl. egészségkárosodás következett be, vagy meghalt a biztosított). Akinek a felelőssége megállapítható - akár szándékosan, vagy mulasztással következett be a biztosítási esemény -, köteles megtéríteni a biztosított által jogszerűen igénybe vett társadalombiztosítási ellátást.

Jelen dolgozat a jogalap nélküli - nyugdíjbiztosítási, egészségbiztosítási, családtámogatási, és rehabilitációs pénzbeli ellátások visszakövetelésének eljárási szabályaival foglalkozik és kíséri végig a folyamatot a jogszerűtlen kifizetések eseteitől kiindulva a jogorvoslati eljárásig. A megtérítési eljárásra, terjedelmi okokból jelen dolgozat nem tér ki.

II. Nyugellátási szakterület

1. Visszatérítési kötelezettség szabályai

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (továbbiakban: Tny.) 84.§ (1)-(3) bekezdései határozzák meg, a nyugellátás jogalap nélküli felvételének szabályait a következők szerint: aki nyugellátást jogalap nélkül vesz fel, köteles azt visszafizetni, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték. Továbbá kilencven napon túl akkor lehet, és attól lehet visszakövetelni - a jogalap nélkül felvett nyugellátást -, akinek a nyugellátás felvétele felróható. Érdemes tisztázni, hogy mit jelent ebben az esetkörben a felróhatóság? Felróható az ellátás felvétele, ha az ellátásban részesülő személy e tekintetben nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. Felróhatóság hiányában is vissza kell fizetni a bíróság ítélete alapján folyósított nyugellátást, ha a Kúria felülvizsgálat keretében úgy dönt, hogy a nyugellátás megállapítása nem volt jogszerű. Röviden érdemes definiálni, hogy mit érthetünk nyugellátáson: A saját jogú és a hozzátartozói nyugellátásokat egyaránt. Saját jogú nyugellátás: öregségi nyugdíj, hozzátartozói nyugellátások: az özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj, baleseti járadék, az özvegyi járadék.

Ki veszi fel jogosulatlanul az ellátást? Akinek az ellátásra való jogosultságát jogszerű hatósági döntés nem alapozza meg.¹

A visszakövetelésről kilencven napon belül az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Központ, kilencven napon túl az ellátást megállapító igazgatási szerv (továbbiakban: igazgatási szerv) külön határozatban intézkedik.

Két esetkört kell ilyenkor elkülöníteni:

- a határozat nem jogszabálysértő - az igazgatási szerv az ügyfél javára korlátozás nélkül módosíthatja a határozatát - azzal, hogy a magasabb összegű ellátás legfeljebb hat hónapra visszamenőlegesen állapítható meg.

---

¹ 12/2014. ONYF Szabályzat a felelősségi szabályok alkalmazásáról, a visszafizetési és a megtérítési igények érvényesítésének eljárási rendjéről

- a döntés jogszabálysértő - az igazgatási szerv az ügyfél javára korlátozás nélkül, az ügyfél terhére egy ízben, a határozat közlésétől számított öt éven belül döntését visszavonja, vagy módosítja.

A módosítás, vagy visszavonás hatályának is két esetét különböztethetjük meg:

Ha a nyugellátásra az igénylő nem volt jogosult - akár tévedésből, gondatlanságból, vagy szándékos módon történt a nyugellátás megállapítása és folyósítása - a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az ellátást megállapító határozatát a Tny. 95. §-a alapján módosítja, vagy visszavonja,

- amikor a nyugellátásban részesülőt felelősség nem terheli - a jogalap nélküli megállapításért a módosítást vagy visszavonást elrendelő határozat keltét követő hónap első napjától,
- abban az esetben, ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért a nyugellátásban részesülőt felelősség terheli, az ellátás megállapításának kezdő időpontjáig visszamenőlegesen.

A jogalap nélküli ellátást az a személy köteles visszafizetni, aki jogosulatlanul vette fel. Amennyiben munkáltató, vagy harmadik személy a kötelezett, nem visszafizetéséről, hanem jogalap nélkül felvett nyugellátás megtérítéséről beszélünk, amelyekre más, eltérő szabályok vonatkoznak. Előfordulhat az az eset, amikor a jogalap nélküli ellátás visszafizetésére kötelezett elhalálozik, itt is két esetet kell megkülönböztetni:

- Egyik esetkor, amikor a visszafizetésre kötelező határozat kiadásra került, a kötelezett ezt követően halálozott el. Ilyen esetben az örökösök válnak kötelezetté, az eljáró igazgatási szerv a hagyatékkal szembeni hitelezői igényként érvényesítheti a követelését.
- Másik esetkor, amikor a visszafizetésre kötelezett elhalálozik, mielőtt a hatóság a jogalap nélküli ellátás visszafizetést megállapító határozatát kibocsájtotta volna. Ilyen esetben jogilag kizárt, hogy az örökhagyónak a halálát követő időszakra tartozása keletkezzen.

2. Követelés érvényesítése

A Tny. 93. §-a szerint a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a társadalombiztosítási nyugellátáson alapuló követelését öt éven belül - fizetésre kötelező határozattal - érvényesítheti. A nyugdíjfolyósító szervtől rendszeres pénzellátásban részesülő személy amennyiben - a fizetésre kötelező határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül - nem teljesíti fizetési kötelezettségét, úgy az ellátásából a nyugdíjfolyósító szerv a bírósági végrehajtásról szóló törvény szabályai szerint érvényesíti követelését.

Egyéb esetben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresi az állami adóhatóságot és amennyiben a követelés eléri, vagy meghaladja a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegét, adók módjára történő behajtásáról intézkedik.

3. Fizetési kedvezmény

A vonatkozó jogszabály² rendelkezik a fizetési kedvezmény engedélyezésére, követelés mérséklésére, elengedésére. Így a nyugellátás visszafizetésének méltányosságból történő mérséklése, elengedése, részletfizetés engedélyezése, vagy fizetési halasztás esetei engedélyezhetők.

Előfordulhat az az eset, amikor az ügyfél a méltányossági kérelemmel egyidejűleg fellebbezést terjeszt elő. Ilyen esetben a másodfokú eljárás befejezéséig a méltányossági eljárásban döntés nem hozható. A jogerős döntést követően kell a méltányossági kérelmet elbírálni.

Ha a visszafizetésre kötelezett, a tartozás mérséklése, elengedése vagy fizetési kedvezmény engedélyezése iránt nyújt be kérelmet, általános tételű eljárási illetéket köteles fizetni a Tny. 81. § (2) bekezdése értelmében.

4. Jogorvoslat

Jogorvoslati eljárás a jogalap nélkül felvett eljárás visszakövetelésére, a Tny. 85-86/A. § rendelkezései szerint, a visszafizetésre kötelező határozattal szemben a kötelezett a határozat kézhezvételt követő 15 napon belül fellebbezést nyújthat be a határozatot hozó szervnél. A fellebbezés eredményeként a döntést hozó szerv a határozatot visszavonja, helybenhagyja, vagy módosítja. Méltányossági ügyben nincs fellebbezési lehetőség, azt a Tny. 95. § (4) bekezdés zárja ki.

III. Egészségbiztosítási szakterület

1. Visszatérítési kötelezettség szabályai

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (továbbiakban: Ebtv.) 66. §-a szerint, aki az egészségbiztosítás ellátásai közül pénzbeli ellátást, baleseti járadékot, baleseti táppénzt, vagy utazási költséghez nyújtott támogatást (továbbiakban: ellátás) jogalap nélkül vett fel,

---

² A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 94. §-a

köteles azt visszafizetni, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték. 90 napon túl a - jogalap nélkül felvett ellátást - attól lehet visszakövetelni, akinek az ellátás felvétele felróható.

Amennyiben a foglalkoztató, egészségügyi szolgáltató, vagy más szerv mulasztott, vagy hibásan közölt adatot és a jogalap nélküli kifizetés ezért következett be, és kilencven napon belül nem lehet visszakövetelni, köteles az ellátás megtérítésére.

Ha az ellátás jogalap nélküli megállapításáért, felvételéért több foglalkoztatót, szervet vagy egészségügyi szolgáltatót terhel felelősség, a jogalap nélkül felvett ellátás összegének megtérítéséért egyetemlegesen felelnek.

A követelés a felvett ellátás kifizetésétől számított öt éven belül (bűncselekmény esetén a büntethetőség elévüléséig) érvényesíthető.

2. Követelés érvényesítése

A jogalap nélkül felvett pénzbeli ellátás, baleseti táppénz és utazási költségtérítés visszatérítése érdekében - az ellátást folyósító szerv - az ügyfél felé visszafizetésre kötelező határozatot, a foglalkoztató vagy egyéb szerv felé fizetési meghagyást bocsájt ki³. A fizetésre kötelezett a döntés jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül köteles teljesíteni a határozatban foglaltakat, ellenkező esetben bankszámlával rendelkező kötelezett esetében azonnali beszedési megbízással, bankszámlával nem rendelkező személy esetében munkabérből vagy egyéb rendszeres járandóságból történő letiltással érvényesíti a követelést az egészségbiztosítási szerv. Egyéb esetben az adóhatóság adók módjára hajtja be.

A jogalap nélkül felvett pénzbeli ellátást, baleseti táppénzt elsődlegesen az ellátásból kell levonni azzal, hogy az ellátás harminchárom százalékát nem haladhatja meg a levont összeg. Amennyiben a visszafizetésre kötelezett elhalálozik, a meg nem térült összeget az örököstől kell behajtani, az örökség erejéig.

---

³ A kötelező egészségbiztosítási ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 70. §-a

A követelést a visszafizetésre kötelező határozat jogerőre emelkedése után lehet érvényesíteni, illetve megkezdeni.

3. Méltányosság

Magánszeméllyel szemben a jogalap nélkül felvett ellátást, kirótt kamatot, késedelmi pótlékot illetve mulasztási bírságot, az egészségbiztosító méltányosságból mérsékelheti, elengedheti, vagy részletfizetést engedélyezhet.

4. Jogorvoslat

Az elbírálás vagy a követelés érvényesítése után a döntést hozó hatóság - a határozat közlésétől számított öt éven belül - a határozatot módosíthatja, vagy visszavonhatja, ha azt a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, felügyeleti szerv, vagy bíróság el nem bírálta.

A visszafizetésre kötelező határozattal szemben a kötelezett a határozat kézhezvételétől számított 15 napon belül fellebbezést nyújthat be a határozatot hozó szervnél. Fizetési meghagyás ellen - a kézhezvételtől számított harminc napon belül - bírósághoz címzett keresetnek van helye.

IV. Rehabilitációs ellátási szakterület

1. Visszatérítési kötelezettség szabályai

A jogalap nélkül felvett megváltozott munkaképességű személyek ellátásának visszafizetéséről a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (továbbiakban: Mmtv.) rendelkezik. Aki az ellátást jogalap nélkül vette fel, köteles azt visszafizetni, ha erre a felvételtől számított kilencven napon belül írásban kötelezték. A követelést visszafizetésre kötelező határozatban érvényesíti a hatóság. Kilencven napon túl attól lehet visszakövetelni a jogtalanul felvett összeget, akinek az ellátás felvétele részben, vagy egészben felróható.

A fentiekől eltérően kilencven napon túl felróhatóság vizsgálata nélkül is vissza lehet követelni a jogtalanul felvett összeget, ha szünetelés időtartama alatt keletkezett a túlfizetés.

Az Mmtv. 2016. május 1-től hatályos módosítása is rendelkezik a rehabilitációs ellátás szüneteltetése miatt keletkezett jogalap nélküli ellátás visszafizetéséről. Ha a rehabilitációs pénzbeli ellátás⁴ - a 2016. április 30. napon hatályos rendelkezések alapján a keresőtevékenységre vagy közfoglalkoztatásra tekintettel szünetelt, a szüneteltetés időtartamára folyósított rehabilitációs pénzbeli ellátást az ok bekövetkezéséről való tudomásszerzést követő hónaptól járó ellátásból le kell vonni, vagy azt a rehabilitációs ellátás megszüntetése esetén vissza kell követelni. A levonás legfeljebb a rehabilitációs pénzbeli ellátás 50 %-áig terjedhet.

A visszafizetésre kötelezettet a visszafizetésre előírt összeg után késedelmi pótlék kötelezettség terheli.

A kilencven napon túli kifizetést, az ellátás kifizetésétől számított öt éven belül lehet érvényesíteni.

2. Méltányosság

Jogalap nélkül felvett - magánszeméllyel szembeni - ellátás visszafizetésére fennálló, vagy jövőbeni követelést az adott szerv vezetője méltányosságból mérsékelheti, elengedheti, vagy részletfizetést engedélyezhet.

3. Jogorvoslat

A jogalap nélkül felvett ellátás visszafizetésére kötelező határozat közlésétől számított 15 napon belül az ügyfél fellebbezéssel élhet.

A hatóság saját hatáskörben módosíthatja, vagy visszavonhatja a visszafizetésre kötelező határozatát, amennyiben azt másodfokú szerv, vagy a bíróság felülvizsgálati eljárásban el nem bírálta.

---

⁴A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 38/F. § (2) bekezdése

V. Családtámogatási szakterület

1. *Visszatérítési kötelezettség szabályai*

A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (Továbbiakban: Cst.) foglalkozik a jogalap nélküli ellátás tárgykörével⁵. Jogalap nélkül az vesz igénybe ellátást, aki arra nem jogosult, vagy kevesebb összegre jogosult, mint amennyit folyósítottak. A jogosulatlanul folyósított ellátást köteles visszafizetni az, aki jogosulatlanul vette fel és erre a felvételtől számított harminc napon belül határozattal kötelezték. Ezen időtartamot követően csak attól lehet a jogalap nélkül felvett ellátást visszakövetelni, akinek felvétele felróható. További feltétel, hogy az ellátás felvételétől, vagy az ellátás megszüntetésétől még nem telt el három év.

A vonatkozó jogszabály felsorolja, hogy mikor róható fel az ellátás felvétele:

- az ellátásban részesülő tudta, hogy az ellátásra nem jogosult,
- saját gondatlanságából a felvevő nem tudta, hogy nem jogosult az ellátásra, de ezt a körülményekből tudnia kellett volna.

Amennyiben a jogalap nélkül folyósított ellátás az igényelbíráló szerv, vagy egyéb más szerv mulasztásából fakad - ha az ellátást rosszul állapította meg, vagy a valóságtól eltérő adatszolgáltatás közlésére került sor -, köteles a mulasztó szerv az ellátást megtéríteni, ha az ellátást harminc napon belül visszakövetelni nem lehet. Amennyiben az ellátásban részesülőnek is felróható a jogalap nélküli ellátás felvétele, közrehatásuk arányában kötelesek megtéríteni a követelés összegét. Ha a közrehatás nem állapítható meg akkor egyenlő arányban kell a felelősöket megtérítésre kötelezni.

Egyetemleges felelősség akkor állapítható meg, ha az igényelbíráló és egyéb adatszolgáltatásra kötelezett szervet is terheli a jogalap nélkül folyósított ellátásért felelősség.

2. *Követelés érvényesítése*

A jogalap nélküli ellátás visszaköveteléséről szóló határozatot, fizetési meghagyást az a szerv hozza, amely az ellátást folyósította. A jogerős fizetési meghagyás végrehajtható közigazgatási határozat. A

---

⁵ A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény 41-43. §

folyósított ellátásból kell levonni elsősorban a jogalap nélkül kifizetett ellátást, egyéb esetben bármely folyósított ellátás összegéből levonható. Az együtt élő szülők háztartásában élő gyermekekre tekintettel folyósított, jogalap nélkül felvett családtámogatási ellátás pedig bármelyik szülő részére folyósított ellátásból is levonható. Amennyiben a fizetésre kötelező határozatban, vagy fizetési meghagyásban megjelölt összeget a kötelezett tizenöt napon belül nem teljesíti, a követelést a hivatal az állami adóhatóság útján adók módjára hajtja be.

3. Méltányosság

A családtámogatási ellátásokkal kapcsolatos fellebbezések elbírálására jogosult hatóság vezetője méltányosságból - a magánszemély kérelmére - elengedheti a visszakövetelt ellátást, ha a visszafizetésre kötelezett személy azt a jogosult személynek átadta és a felvett összeg nem haladja meg a jogosultat megillető összeget és a jogosult ezzel egyidejűleg nem részesült az ellátásban. A jogosult hatóság abban az esetben is gyakorolhat méltányosságot, ha a visszakövetelt családtámogatási ellátás összegének megfizetése az adós és vele együtt élő közeli hozzátartozó megélhetését súlyosan veszélyezteti és a behajtási eljárás eredménytelen volt.

4. Jogorvoslat

Ha az ügyfél az igényelbíráló szerv döntésével nem ért egyet, úgy a határozat kézhezvételétől, vagy az intézkedésről, tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül fellebbezéssel élhet. Megtérítésre kötelezett szerv az ellene kibocsájtott fizetési meghagyással szemben bírósági felülvizsgálatot kezdeményezhet. A bírósági felülvizsgálati eljárásban a határidőben benyújtott keresetnek a határozat végrehajtására halasztó hatálya van.

VI. Jogi szabályozás közös vonásai és különbözőségei

A négy ellátási terület joganyagát áttekintve megállapítható, hogy a jogalkotó hasonló szerkezeti és metodikai formában szabályozta a szóban forgó területet. Jelenleg az érintett ellátások igényelbírálásai a Fővárosi és Megyei Kormányhivatalok Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály (továbbiakban: CSTBFO) egyes osztályaihoz tartoznak. A szakmai irányításban közreműködő országos hatáskörű szervek, mint pl. az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság Központ (továbbiakban: ONYF), az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (továbbiakban: OEP), valamint a Nemzeti Rehabilitációs és Szakértői Hivatal (továbbiakban: NRSZH), a másodfokon eljáró hatóságok,

illetve a családtámogatási ellátások esetében a méltányossági igények elbírálását is az ONYF látja el. A többi szakterületen a másodfokot a fent nevezett országos hatáskörű szervek látják el, de a méltányossági jogkört a megyei kormányhivatalok kormány megbízottjai gyakorolják. A legtöbb szakterületen ún. belső szabályzatok segítik az eljárást a jogalap nélküli ellátások ügyintézésé során. A jogalap nélküli ellátások visszakövetelését és a megtérítési eljárást erre a feladatra kijelölt és az adott szakegységénél dolgozó kormánytisztviselők látják el, de legtöbb esetben más feladatok elvégzésével együtt. Jellemzően a perképviseletet jogtanácsosok, vagy jogvégezett szakemberek végzik, amely elsődlegesen a bírósági felülvizsgálatoknál jellemző. A pénzügyi nyilvántartást is a megyei kormányhivatalok (CSTBFO) látják el és kezdeményezik az állami adóhatóság felé a végrehajtás lefolytatását és a befolyt összeg folyószámlájának a kezelését.

A szakmai jogszabályokat és az érintett szakterületek feladatellátását áttekintve az alábbi megállapítások emelhetők ki:

A jogalap nélküli kifizetések esetében kiemelhető a felróhatóság feltételének a megléte, hiszen a visszakövetelés egyik alapfeltétele, hogy az ellátás kifizetése úgy és olyan személy által történt, aki az adott helyzetben nem úgy járt el, ahogyan az elvárható.

A további közös elvárás a jogosulatlan ellátás visszakövetelésénél a kilencven napon belüli visszakövetelés szabálya, mert kilencven napon túl már csak abban az esetben és attól lehet az ellátást visszakövetelni, akinek az ellátás felvétele felróható. Ez a szabályozás megtalálható a nyugellátási, az egészségbiztosítási és a rehabilitációs ellátási szakterületekre vonatkozó jogszabályokban, de ettől eltérően szabályozza a vonatkozó jogszabály a családtámogatási szakterületet, amely esetben harminc napos visszakövetelési időtartamot jelöl, azon túl szintén a felróhatóság feltételét említi.

Szintén fontos említeni az elévülés szabályozását, amely szerint a követelés a felvett ellátástól számított öt év elteltével évül el. A családtámogatási ellátások esetében az ellátás felvételétől, vagy megszűnésétől számított három éven belül lehet visszakövetelni a jogalap nélkül kifizetett ellátást.

A fizetésre kötelezett a visszafizetésre kötelező határozat jogerőre emelkedésétől számított tizenöt napon belül köteles visszafizetni a jogosulatlanul felvett ellátást. Ezen határidőn túl az adóhatóság adók módjára hajtja be a követelést. A Tny. kiemeli, hogy az adóhatóságnak akkor kell átadni a

követelést, ha a követelt összeg eléri, vagy meghaladja a mindenkori öregségi nyugdíj legkisebb összegét.

Fizetési kedvezmény, vagy méltányossági eljárás említhető, amikor a visszafizetés méltányosságból elengedhető, az összeg mérsékelhető, vagy részletekben történő visszafizetés engedélyezhető. Ezt a nyugellátási, egészségbiztosítási és rehabilitációs ellátási szakterületekre vonatkozó jogszabályok szabályozzák ebben a részletezettségben. A családtámogatási ellátások esetében kedvezményként az elengedés emelhető ki további feltétel, hogy magánszemély kéri a kedvezményt és a kötelezett a jogosult személynek átadta és a felvett ellátás összege nem haladja meg a jogosultat megillető összeget és a jogosult nem részesült egyidejűleg az ellátásban.

Általános szabályként elmondható, hogy a követelt összeget elsősorban a folyósított ellátás összegéből kell levonni, amely az ellátás harminchárom százalékát nem haladhatja meg. A visszafizetésre kötelezettet - a családtámogatások kivételével - késedelmi pótlék terheli a tartozás meg nem fizetése esetén.

További közös terminus technikusként említhető - a vonatkozó jogszabályokban - a közrehatás, mely szerint, ha az igényelbíráló szerv, vagy adatszolgáltató mulasztásából keletkezett a jogalap nélküli kifizetés, de az ellátásban részesülőnek is felróható, akkor a közrehatás arányát kell megállapítani és az ellátást e szerint megtéríttetni.

Egyetemlegességről akkor beszélünk, ha az ellátás megállapításáért, illetőleg felvételéért igényelbírálót - egészségbiztosítási ellátás esetében több foglalkoztatót - és az adatszolgáltatót is felelősség terheli a jogosulatlan ellátás megállapításáért, vagy kifizetéséért.

A fellebbezés jogintézményét mindegyik vonatkozó jogszabály egyformán tartalmazza és biztosítja az ellátás visszafizetésére kötelező határozat közlésétől számított tizenöt napon belül, fizetési meghagyás esetében harminc napon belül. Amikor az ügyfél a méltányossági kérelmével együtt fellebbezést terjeszt elő, a fellebbezés elbírálásáig a méltányossági kérelem nem bírálható el. Fontos megemlíteni - bár jelen dolgozat nem foglalkozik a megtérítési eljárással, amikor a baleseti ellátásért, vagy társadalombiztosítási ellátásért megtérítési eljárást folytat le a hatóság -, hogy ezekben az esetekben

bíróági felülvizsgálatot, mint jogorvoslati utat biztosít a jogalkotó és a fellebbezés lehetőségét - mint másodfokú eljárást - kizárja.

VII. Összegzés

A jogalap nélküli ellátások megállapításánál, kifizetésénél kiemelendő a felelősség kérdése, hiszen akinek jogosulatlanul történik az ellátás megállapítása és ez az ő szándékos, vagy gondatlan magatartásának az eredménye, akkor ennek következményeit is viselnie kell. A társadalombiztosítási és családtámogatási ellátásokra jogosultak ellátásának biztosításához nélkülözhetetlen forrást nyújt a Nyugdíjbiztosítási és Egészségbiztosítási Alap, továbbá a központi költségvetés, melyeknek védelme közös kötelezettség, legyen az igénylő, az ellátásra jogosult ügyfél, vagy az elbírálásra jogosult hatóság, adatszolgáltatásra kötelezett szerv. Összességében közös a felelősség a mindenkori résztvevőktől, melynek vállalása körültekintő, a szabályozásoknak megfelelő magatartásban rejlik.

Felhasznált jogszabályok jegyzéke

- A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény
- A kötelező egészségbiztosítási ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény
- A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény
- 12/2014. ONYF Szabályzat a felelősségi szabályok alkalmazásáról, a visszafizetési és a megtérítési igények érvényesítésének eljárási rendjéről